

VEFA

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ تَكَثَّ فَاتِّمَّا يَنْكُثْ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا

Fetih/10. Muhakkak ki sana biat edenler ancak Allah'a biat etmektedirler. Allah'ın eli onların ellerinin üzerindedir. Kim ahdini bozarsa, ancak kendi aleyhine bozmuş olur. Kim de Allah ile olan ahdine vefa gösterirse Allah ona büyük bir mükâfat verecektir.

وَابْرَهِيمَ الَّذِي وَفَّى

Necm/37. Ve ahdine vefa gösteren İbrahim'in(sayfelerinde bulunan şu gerçekler):

يَا بَنِي إِسْرَآءِيلَ اذْكُرُوا نِعْمَتِيَ الَّتِي أَنْعَمْتُ عَلَيْكُمْ وَأَوْفُوا بِعَهْدِي أُوفِ بِعَهْدِكُمْ وَإِيَّايَ فَارْهَبُونِ

Bakara/40. Ey İsrailoğulları! Size verdiğim nimetlerimi hatırlayın, bana verdiğiniz sözü yerine getirin ki, ben de size vâdettiklerimi vereyim. Yalnızca benden korkun.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمَانَاتِكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Enfal/27. Ey iman edenler! Allah'a ve Peygamber e hainlik etmeyin; (sonra) bile bile kendi emanetlerinize hainlik etmiş olursunuz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا بِالْعُقُودِ

Maide/1. Ey iman edenler! Akitleri(n gereğini) yerine getiriniz...

HADİS...

* Ubadetu'bnu's-Sâmit (radıyallahu anh) anlatıyor: Biz, bir seferinde Hz. Peygamber (aleyhissalâtu vesselâm)'le aynı cemaatte beraber oturuyorduk ki: "Allah'a hiçbir şey ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina fazîhasını işlememek, Allah'ın haram ettiği cana meşrû bir sebep olmaksızın kıymamak

şartları üzerine bana biat edin" buyurdu.

Bir diğer rivayette "...Çocuklarınızı öldürmemek, halde ve istikbalde iftirada bulunmamak, meşru dairedaki emirlerde -ne bana ne de vazifelilere- isyan etmemek üzere biat edin. Kim vereceği bu sözlere sâdık kalır, ahdine vefa gösterirse karşılığını Allah'tan alacaktır. Kim de bu yasaklardan birini işleyecek olursa artık işi Allah'a kalmıştır, dilerse affeder, dilerse azab verir, cezalandırır" buyurdu. Biz de bu şartlarla biat ettik." Nesâî, bir başka rivayette "...karşılığını Allah'tan alacaktır" ifadesinden sonra şu ziyadeyi kaydeder: "Kim bunlardan birini işler, sonra da dünyada cezalandırılırsa, çektiği bu ceza onun için kefarete ve o günahattan temizlenme olur.

* Ebu Saidi'l-Hudri (r.a.) anlatıyor: Resulullah (s.a.s.) buyurdular ki, "Bilesiniz, kıyamet günü ahdini tutmayan her vefasız vefasızlığın derecesine uygun bir bayrak dikilecek böylece vefasızlığı teşhir edilecektir."

* Hz. Câbir radiyallahu anh anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Bahreyn'in sadaka malı geldimi sana şöyle şöyle (avuç avuç) vereceğim" dedi ve üç kere eliyle gösterdi.

Bahreyn'in malı gelmezden önce Aleyhissalâtu vesselâm vefat etti. Mal Hz. Ebu Bekr'e gelince, bir münadi ile halka şöyle ilanda bulundu: "Kime Resûlullah'ın bir vaadi veya bir borcu var idiyse bana gelsin!"

Câbir der ki: "Ben hemen Hz. Ebu Bekr radiyallahu anhâ'ya gittim ve Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm'ın: "Bahreyn'in sadaka malı geldimi ben sana şöyle şöyle vereceğim" deyip üç kere iki eliyle işaret yaptığını söyledim. Bunun üzerine Hz. Ebu Bekr bana derhal verdi.

Câbir der ki: "Bundan sonra da Ebu Bekr'e rastladım ve yine istedim. Ama bu sefer vermedi. Sonra tekrar ona geldim, yine vermedi, sonra üçüncü sefer geldim yine vermedi. Ben de: "Sana bir geldim vermedin, sonra bir daha geldim yine vermedin, bir kere daha geldim yine vermedin. Ya bana verirsin, ya da seni bana karşı cimri bileceğim" dedim. Bunun üzerine:

"Bana karşı cimri bileceğim mi dedin? Cimrilikten daha kötü hangi hastalık var?" dedi ve bunu üç kere tekrar etti ve devam etti: "Ben seni reddettiğim her defasında (içimden) sana vermek istedim" dedi. (Bana bir avuç avuçlayıp verdi).

* Muhammed İbnu Ali anlatıyor: "Câbir İbnu Abdillâh'ı dinledim. Diyordu ki: "Hz. Ebu Bekr'e geldim. Ebu Bekr bana (birkaç avuç avuçlayıp verdikten sonra) "şunları bir say!" dedi. Ben de saydım. Hepsi beşüz taneydi. Hz. Ebu Bekr: "Bunun iki mislini al!" dedi."

* İmrân İbnu Husayn radiyallahu anhümâ anlatıyor: "Resûlullah aleyhissalâtu vesselâm buyurdular ki: "Nezir iki çeşittir: Kimin nezri Allah'a taatla ilgiliyse bu nezir Allah içindir. Bunda vefa gerekir. Kimin nezri de Allah'a masiyetle ilgili ise işte bu nezir şeytan içindir, bunda vefa yoktur. Böyle bir nezirde bulunan kimse, nezri için, yeminde olduğu gibi keffaretle bulunur."

PIRLANTA SERİSİ...

Vefa, dost ikliminde yetişen güllerdendir. Onu düşmanlık atmosferinde görmek nâdiratdan ve hatta mümkün değildir. Vefa, duyguda, düşüncede, tasavvurda aynı şeyleri paylaşanların etrafında üfûl üfûl eser durur. Kinler, nefretler, kıskançlıklar ise onu bir lâhza iflah etmez öldürür. Evet o, sevginin, mürüvvetin bağrında boy atar, gelişir, düşmanlık ikliminde ise bir anda söner gider.

Vefayı; insanın, gönlüyle bütünleşmesi şeklinde tarif edenler de olmuştur. Eksik olsa bile yerindedir. Doğrusu, kalbî ve ruhî hayatı olmayanlarda vefadan bahsetmek bir hayli zordur. Konuşurken doğru beyanda bulunma, verdiği sözlerde, ettiği yeminlerde vefalı olma gönül hayatına bağlıdır. Kendini yalan ve aldatmadan kurtaramayan; her an verdiği söz ve yeminlere muhalif hareket eden ve bir türlü yüklendiği mesûliyetlerin ağırlığını hissetmeyen iki yüzlü ve mürâî tiplerin gönül hayatları olabileceğine ihtimâl vermek, sadece bir aldanmışlıktır. Böylelerinden vefa beklemek ise bütün bütün gaflet ve safderûnluk ifâdesidir.

Evet, vefasıza güvenen er geç iki büklüm olur. Onunla uzun yollara çıkan yolda kalır. Onu rehber ve rehnümâ (yolgösterici) tanıyanların gözü, daima hicranla dolar.

Vefa umarken ondan
Doldu gözüm hicrandan
Kaldım yaya dermandan..

Ferd, vefa duygusuyla itimada şâyân olur, yükselir. Yuva, vefa duygusu üzerine kurulmuş ise devam eder ve canlı kalır. Millet bu yüce duygu ile faziletlere erer. Devlet, kendi teb'asına karşı ancak bu duygu ile itibarını korur. Vefa düşüncesini yitirmiş bir ülkede, ne olgun fertten ne emniyet va'deden yuvadan, ne de istikrarlı ve güvenilir devletten bahsetmek mümkündür. Böyle bir ülkede fertler birbirlerine karşı kuşkulu; yuva kendi içinde huzursuz, devlet teb'aya karşı uğursuzlardan uğursuz ve herşey birbirine karşı yabancıdır, tıpkı câmidler gibi. Üst üste ve iç içe olsalar bile...

Vefa, fertlerin birbiriyle kaynaşıp bütünleşmesini temin eder. Vefa sayesinde cüzler küll olur; ayrı ayrı parçalar bir araya gelerek vahdete ulaşır. Vefa duygusu varıp sonsuzluğa erince, ötelerden gelen tayflar, kitlelerin yolunu aydınlatır ve toplumun önünü kesen bütün tıkanıklıkları açar. Elverir ki o toplum, vefa duygusuyla olgunlaşmış ve onun kenetleyici kollarına kendini teslim etmiş olsun.

Bir düşünceye gönül mü verdin; bir ideâle mi bağlandın; varıp biriyle dostluk mu kurdun, gel! Diriğ etmeden ver canını o uğurda, servetin yağma olup gitsin. Fakat vefalı ol! Zira Hakk katında da halk katında da en çok itibar gören "vefa" ve vefalılardır.

"Bana Hak'dan nida geldi; Gel ey âşık ki mahremsin,
Bura mahrem makamıdır; Seni ehl-i vefa gördüm."(Nesimi)

Âdem Nebi (a.s.), yüzüne kapanan kapıları gönlünde taşıdığı sırlı vefa anahtarıyla teker teker açtı ve "gufran" çeşmelerine ulaştı. Aynı hâdisede azgınlaşan iblis ise göz göre göre gitti kendini vefasızlık gayyasına atarak boğuldu.

Tufan peygamberi de asırlarca süren ızdıraplı, fakat vefalı bir

hayat yaşadı. Yıllar yılı bütün tembih ve ikazlarının, cemaatinin büyük bir kesiminde tesir icra etmemesi, onu, bağlı bulunduğu kapiya karşı vefa hissinden döndüremedi. Ondaki bu vefa düşüncesiydi ki yerlerin ve göklerin hışımla insanlığın üzerine yürüdüğü hengâmda, ona bir necât gemisi oldu.

Hakk'ın dostu ve nebiler babası, Nemrud'un ateşini göğüslerken ne kadar vefalıydı! Onun gökleri velveleye veren "hasbî hasbî!" şeklindeki vefa solukları, ötelere ötesinden coşup gelen rahmet esintileriyle birleşince, cehennem gibi ateşlerin bağı "berd-ü selâm"^{a1} döndü.

Kudsîler ordusunun Öncüsü, gelmiş ve geleceklerin en birincisi, kimseye müyesser olmayan semâlar ötesi seyahata, ruhundaki vefa duygusu sayesinde muvaffak oldu. Evet, o bu sayede meleklerin varıp ulaşamadığı iklimlere ulaştı ve hiçbir fânînin eremediği devletlere erdi. Sonra da gözlerin kamaştığı ve gönüllerin hayrette kalıp kendinden geçtiği o mutlular âlemini, ümmetine olan vefa duygusuyla terk edip arkadaşlarının yanına döndü. Hâdiselerle pençeleyecek, karşısına çıkan bâdireleri göğüsleyecek, onları da o yüce iklimlere yükseltecekti... Dost ve arkadaşlarına karşı vefa duygusuydu O'na cennetleri ve hûrileri unutturan. Onlara karşı bir vefa sözüydü O'nu, başı semâvî ihtişamlara ulaştığı bir zamanda, bütün mânevî payeleri bir tarafa bırakarak, bu ızdıraplı ve elemli dünyaya yeniden onların yanına döndüren!..

Bütün yükselenlerin hasenât defterleri, vefa ile kapanıp vefa ile mühürlendi. Bütün yolda kalmışların çirkinlikler meşheri kitapları ise vefasızlık damgasını yedi, onunla damgalandı. Evet, üzerlerine aldıkları mükellefiyetleri, iki adım öteye götürmeden vefasızlık edip bir kenara çekilenler, zillet ve hakaret damgasını yiyerek aşağıların aşağısına itildiler. Mukaddes yük ve yolculuğa çeyrek gün bile tahammül gösteremeyip yan çizenler ise o gün bu gün doğru yolu kaybetmiş sapıklar gürûhu hâline geldiler. Nihayet dönüp dolaşıp mukaddes çile nöbeti bize gelince, en sağlam vefa yeminleriyle yürüyüp bu koca mes'ûliyetin altına girdik. Coşkun ve heyecanlı, azimli ve kararlı idik. Heyhât... Beklenmedik bir dev önümüzü kesti ve bozduk ettiğimiz bütün o

yeminleri. Ve sonra, yeniden, her taraf çölleşmeye başladı. Bütün civanmertlikler eriyip yağ gibi gitti. Güllerin yerini dikenler aldı. Aylar güneşler peşi peşine batarken, ortalığı kasvet dolu bulutlar bastı. Bağ çöktü, bağban öldü; "petekler söndü, ballar kalmadı." Ve artık, insan nedretine maruz kalan bu devrin talihsizleri, kalbinde zerre kadar emanet ve vefa hissi bulunmayan ölü ruhlara, destan tutup yahşi çekmeye başladı. "Ne akıllı, ne centilmen!" diye alkışlamadıkları ham ervâh kalmadı ve işte, bu devreye ait milletin yüreğinden yükselen son inilti ve son inkisar:

"Vefa yok, ahde hürmet hiç... Emânet lafz-ı bî medlûl;
Yalan râyiç, hiyânet, mültezem her yerde, hak meçhûl!

Ne tüyler ürperir, yâ Rab! Ne korkunç inkılâb olmuş:
Ne din kalmış, ne îman, din harâb îman serâb olmuş." (M.A.)

Bu devrede, etrafı yalan ve mübâlağanın esiri bir sürü karakura bastı. Hergün birkaç defa yeminini bozan; her defasında ettiği ahd u peymandan dönen ve ebediyyen vefa duygusundan mahrum bir sürü karakura!.. Lânet ediyor onlara yer ve yerdekiler, lânet okuyor onlara semâ ve semâdakiler.

Nereden çıktı bu kadar "cinsi bozuk, ahlâkı fenâ!" Hangi hâin bunlara bağrını açıp dâyelik yaptı!.. Hangi talihsiz bunları sînesinde büyüttü ve hangi uğursuz ağızlar bunlara buyurun çekti!..

Ah vefa, nerde kaldın! Bıktık şu hergün birkaç defa yemini bozup ahdinden dönenlerden. Her sözü mübâlağa, her davranışı sun'î nâmertlerden ve vefa duygusundan mahrum uğursuz gönüllerden!.. Ve nerdesiniz! Ey bir vefa düşüncesiyle sözleştiği yerde günlerce kıpırdamadan bekleyen vefalı dostlar!.. Nerdesiniz ruhuyla bütünleşmiş vefa timsali er oğlu erler!.. Nerdesiniz bir vefa uğruna harâb olup, turâb olup gidenler ve çok bereketli bir devrin ak alınlı insanları!.. Kalkın; girin ruhlarımıza. Kamçılایn hayâllerimizi ve boşaltın vefa adına ne taşıyorsanız hepsini sînelerimize!.. Mertliği, yiğitliği, vefayı bütün bütün unutmuş sînelerimize. Bizleri bu yeniden diriliş yolunda Hızır çeşmesine ulaştırın! Gelin, gelin de şurada burada

dolaşıp duran şu üç-beş vefalı insanı, ümitsizlik ve inkisardan kurtarın!..

Vefaya susamış neslimizin vefa düşüncesinin korunması dileğiyle...

DA'VAYA VEFA

Allah, yeryüzünün istikrarı için dağları yaratmıştır; ayrıca, dağların yerin üzerinde görünen kısımlarının en az iki misli de yerin altındadır.

İşte, bu kudsî da'vâya gönül verenler, Hızır'la yolculuk yapmanın, Hızır çeşmesinden âb-ı hayat içip 'ölümsüzlüğe' ermenin yolunu aramalı; geceleri gündüzler kadar aydınlık, iç dünyaları itibariyle de dış görüntülerinden daha derin ve Rabb'in huzûrunda gözyaşı döken, dağ gibi birer ma'nâ eri olmalıdırlar.

Evet, insan çok kontrollü bir hayat yaşamalıdır. Uçakların nasıl uçuştan önce kanatları, pervânesi, motoru, hattâ en küçük civataları bile kontrol edilir öyle de insan, kendini en ince hissiyâtına kadar kontrol altında tutmalıdır. İşte bize bir murâkabe ölçüsü:

İnsanların yanında 'hizmet' diyen, 'Allah rızası' diyen bir hizmet eri, yalnız kaldığında aynı duyguları taşımıyor, hattâ şakakları aynı duygularla zonk zonk atmıyor ve kasıkları ağrıyorsa, ciddî bir nifak alâmeti taşıyor olabilir.

SADAKAT VE VEFA

Sadakat önemlidir. Bana falan da deseniz, filan da deseniz kıtmirden öte bir adım attıramazsınız bana. Ben kendimi biliyorum. Ama kıtmir de olsa, bizim bir köpeğimiz vardı. Koyunlarımıza bakardı. Onun vefasına karşı her gün onunla birkaç defa güreş tutardım. Aşını götürür içirirdim, yemeğini yedirirdim. İşte o kadar sadakat içinde olmak. Zati değeri yok. Ama hizmet adına o arkadaşların bir derinliğini ifade eder. Ben onların hiç birinden öyle çarpık bir söz duymadım. Hoca falandır, filandır. Ben Ramiz hocanın oğlu kel Şamil'in torunu. Kıvrır zıvrır kıtmir. Evet, amma sadakate gelince dövsem ayağının birini koparsam yüreği varsa gitmez burdan...

Vefa, sadakat ve vefa. O gerek. Cehenneme gidersek beraber. Sineleriniz öyle çarpıyordur zann ediyorum. Paye değil, yüksek makamlar değil. Hani siz esas soruda ne diyordunuz. Yüksek makamlara dil beste olma. Hüsnü zannın verdiği makamlara bağlanma. Bazan bir insan öne çıkar böyle, büyük derler. O da gerçekten kendisini büyük zanneder. Oysaki el alem büyük deyebilir. Onlara düşen şey odur, onlara düşen şey onu kabul etmektir. Bize düşen şey de onların bizi öyle kabul ettiği ölçüde tevazu, mahviyet ve hacalettir. Belki yer yer dua edip Allah'ım bu arkadaşlarımızı yalan çıkarma, bizi bizimle bunları utandırma. Bize düşen şey budur. Yoksa hafizanallah halkın teveccühüne göre millette hakkı temettüyü aramaya kalkmak tam kazanılacak yerde kaybetmek demektir. Bizi kabul ediyorlarsa, seviyorlarsa Allah Allah yanılmış bu insanlar ama Allah'ım benimle bunları mahcup etme diye dua etmek. Bunlar benim ruhumun boşluğunu içimdeki inhirafları sana karşı vefasızlığımı bilmiyorlar. Beni ciddi bir sadakat ve vefa insanı zann ediyorlar. Bunları zan-ı tahminlerinde yalan çıkarma ve benimle utandırma bunları. Demesinler senin hayatında şu vardı, demesinler sen bir kere şöyle yapmıştın demesinler. Kuve-i maneviyeleri kırılmasın. Bu dava içinde de böyle kıvrır zıvır oluyormuş demesinler ve ahirette utandırma. Evet demeli.

Bu çok önemli. Allah resulü buyuruyor ki, "benim yerde iki vezirim var, gökte iki vezirim. Yerde Ebu Bekir, Ömer gökte Cebrail ve İsrail" diyor. Yani gökteki iki meleğe denk. Ellerinden tutuyor, "burada böyle olduğumuz gibi ahirette böyle haşır olacağız" diyor. Kendisine meseleleri çözmede müracaat edenler diyor, " benden sonra gelince Ebu Bekir'e müracaat edin" diyor. Bu kadar yani. O kadar paye veriyor yani. Hz. Ömer bile onu rencide ettiğinde "sahabimi bana bırakmalı değil misiniz" diyor. Bu defa tek sahabe oluyor Ebu Bekir.

Bediüzzaman kendisini fecir-ül facir derken, kendini o fecir-ül facir bilmelisin. İmam-ı Rabbani, "nefsim itibarıyla ben kendimi eşek nazarıyla bile bakmadım diyor. Ama Allah benim sırtıma güzel şeyler giydirmiş onları inkar edemem" diyor. İşte bu iki şey çok önemli. Her gün palanın altındaki bir varlık gibi kendini

birkaç kere yere vurmuyorsan neyin yere vurulması gerekli olduğunu bilmiyorsun demektir. Ne diyelim, Allah inayetini üzerimizden eksik etmesin.²¹⁶

VEFA İSTER

Vakıf kurmaktan dernek kurmaya kadar, her sahada İslâm'ı temsil için, o sahanın mükemmel temsilcilerini yetiştirmek mecbûriyetindeyiz. Eğer temsil tam ma'nâsıyla yerine getirilmezse, sahip çıkılan yüce hakikatler söner gider. Allah (cc) ile insan arasında ubûdiyet ve ulûhiyet mukavelesi vardır. Bu mukavelenin şartlarına riayet etmek, farzlar üstü farzdır. "Bana verdiğiniz sözü tutun ki, Ben de size verdiğim sözü tutayım" (Bakara, 2/40) ayeti bu mukaveleye işaret etmektedir.

Öyleyse, ahde vefa, üzerimizdeki en büyük mes'ûliyet-lerden biridir. Bu mes'ûliyetin yerine getirilmesinde hayatımız bile söz konusu olmayabilir. Esâsen, bu mukavelenin önemli bir buudunu da ölümü göze alma teşkil etmektedir: İşte, konuyla alâkalı Kur'ân ayeti: "Allah, mü'minlerden mallarını ve canlarını cennet kendilerinin olmak üzere satın almıştır. Çünkü onlar, Allah yolunda savaşır, öldürürler, öldürülürler. Bu, Tevrat'ta, İncil'de ve Kur'ân'da Allah üzerine hak bir vaaddir. Ahdini Allah'tan daha çok yerine getiren kim olabilir? O halde, O'nunla yaptığınız bu alış-verişten dolayı sevinin. Gerçekten bu, büyük bir kazançtır." Demek oluyor ki, biz muvakaileyi bozmadığımız takdirde Allah da bozmayacaktır. Zaten O, asla hulfü'l-vaadde bulunmaz; yani o, vaadinden asla dönmez.

İçtimâiyatçıların görüşüne göre, dünyanın kaderine hakim olan ve tarihte büyük umranlar kuranların hemen hepsi, çileli bir hayatın içinden çıkıp gelmiş milletlerdir. Evet, bu umranlar, hayatlarını çile çizgisinde sürdüren yiğitlerin omuzlarında yükseldiği gibi, yine çileli hayata devam edenlerin omuzlarında devam etmiş; devam etmiş ve ne zaman rahata ve rehâvete düşülmüş, o zaman da bu umranlar çöküşe geçmiştir. Meselâ, bir dönemin yiğitlerinden Hz. Huzeyfe (ra) ve Hz. Enes (ra), hayatlarının son döneminde çok gözyaşı dökmüşlerdir. Halbuki onlar, dünyaya bizim kadar dalmamışlardı. Bu bakımdan, çileli bir hayat yaşamayı daha baştan bilerek ihtiyar etmeli; rahatın,

rehâvetin bir gün bizi öğütücü dişleri arasına alabileceği ihtimali karşısında hep teyakkuzda bulunmalıyız. Yoksa, bugün var olsak da, yarın tükenişimiz kaçınılmazdır.

İçte değişikliğe uğramanın bir diğer emâresi de, evrâd ü ezkârı ve günlük hizbimizi okumayı, çeşitli sâiklerle de olsa terk etmektir. Önceleri, Kur'ân'ın nûrunu, karşılaştığımız herkese anlatma şevk ve gayreti içindeydik. Şimdi sanki bu hizmet, o günkü halavetini kaybetmiş gibi. Evrad ve ezkâra gelince, hizmet ediyoruz, koşturuyoruz diye o da rafa kondu. Oysaki Tabiîn ve Tebe-i Tâbiîn'e baktığımız zaman, her türlü vazife ve sorumluluklarının yanında evrâd ü ezkârlarını hiç terketmediklerini görüyoruz. Bediüzzaman Hazretleri, her sahayla iştigal etmiş, fûnûn-u müsbete adına çok şeyler öğrenmiş, fakat, şimdikilerin anlayışına göre, ledünnî sahada yaya kalması beklenirken, aksine o, bu sahada da derinleştikçe derinleşmiş ve kalbî hayatını, gecelerdeki ruhanî seyahatını hiç mi hiç terketmemiştir. Demek ki, dimağ mütefelsif, yani aklî ilimlerle meşgul olsa da, kalp daima melek gibi olmalıdır. Bediüzzaman, birbirinden uzak bu iki sahayı cem' edebilmesi yönüyle de çok büyüktür.

Evet, pozitif ilim tahsili yapanlar, içten bozulmaya karşı çok dikkatli olmalıdırlar. Evrâd ü ezkâra devam etmeli, Rabb'le münasebeti kavî tutmalı; birer temkin insanı olarak, "Allah her yerde hâzır ve nâzır O'nun huzûrunda bulunmak dikkat ister" diyerek, her zaman toparlanmalıdırlar. Zihinler ilim ve hikmetle, dopdolu olduğu gibi, gönüller de itmi'nanla dolup taşmalıdır.

Eskiden, sabah akşam, "Sübhâneke yâ Allah, teâleyte yâ Rahmân, ecirnâ min en-nâr, bi-afvike yâ Rahmân" diyerek, tesbihatını terketmeyenler, makam ve mansıb sahibi olduktan sonra, bunu terk ediyorlarsa, bunlar içten çürümeğe başlamışlar demektir. Sabah derslerini terkedenler de öyle... Gecesini ihyâ etmeyen, teheccüd namazını kılmayan, sabah kahvaltısını yapmamalıdır. Tarih boyunca Kur'ân cemaatleri hep aynı yoldan gelip geçmiş, hep aynı çürümeğe maruz kalmışlardır. Zaten arada bir gelen mücedditlerin hikmet-i vücudu da bu küflü dimağların küfünü izale etmek değil mi?

Hâsılı, müslüman şu anda yokuşun eteğindedir ve eğer şimdiden çürümeler başlamışsa, ilerde çok dökülenler olacak demektir. Bu sebeple, her bir çürüme emâresi, bizi dâğidâr etmeli, çürümeğe mani olmak için de, her mü'min, ayıplarını yüzüne söyleyecek kardeşler edinmelidir ki, kardeşi çürüme belirtilerinin farkına vardığında hiç çekinmeden hemen onu tenkid etsin ve yolunu düzeltmesine vesile olsun.

VEFA

Vefa öyle bir şeydir ki, bin kusur bile olsa örter.

VA'D

Bin kere va'dedeceğine bir kere va'dini yerine getir!

Verilen sözde durma, insan olmanın gereğidir.

Yüzüp-gezen zeminde birşey bitmez.

Va'dini yerine getirme hassasiyeti îmandan, va'dinden dönme de nifaktan kaynaklanmaktadır.

İnsanların bir kısmı bütün bir hayat boyu vicdanlarında akdettikleri muâhedenin gereğini yerine getirmeye çalışır; bir kısmı da böyle bir muâhedededen habersiz yaşar. İşte bu noktada mü'min-münafıktan ayrılır.²¹⁷

VEFA VE YÜKSELİŞ

Hakk'a vefa, yükselmenin tek yolu.. yolda takılıp kalmak da vefasızlığın en sonu...²¹⁸

AHDE VEFA

Ahde vefa da en azından diğerleri kadar bizi şeytanın iğvasından koruyacak hususlardandır. Evet, siz vefa gösterip Allah'ın dinine omuz vererseniz, Allah da sizi, şeytanla baş başa bırakıp, çürümeye terk etmez. Zaten O da "Ahdinize vefalı davranın, ben de ahdimi yerine getireyim"(Bakara, 2/40) demiyor mu?

Evet, siz bu düşünce ve inanç içinde bulunup, onu hayata taşıdığınız müddetçe, şeytanın tasallutu karşısında Allah, bir âyetini hatırlatacak, bir bürhanını gösterecek, gözünüzden

perdeyi kaldıracak ve mutlaka sizi koruyacaktır. Sahabede, asfiyada, evliyâda bunun yüzlerce misali vardır ve bu misaller göstermektedir ki, onların başları döndüğü, bakışları bulandığı anlarda, Rablerinin bürhanı karşısına çıkmış ve onları hemen istikamete yönlendirmiştir. Kim bilir, belki de sizler, bizler ve hepimiz iradelerimizi kötüye kullanmada ısrar etmediğimiz sürece hep Rabbimizin bu türlü nimetlerine mazhar olarak düşmekten, sürçmekten kurtulmuşuzdur.

“Siz Allah’ın dinine yardım ederseniz Allah da size yardım eder”(Muhammed, 47/7) âyetinin mucibince, O’na vefa ve sadakat içinde olanlar, O’ndan vefa ve inayet görmüş.. sınırlı iradelerini O’nun yolunda kullananlar, O’nun sınırsız nimetleriyle serfiraz olmuşlardır. O halde bu kutlu davanın kutlu neferleri olarak bizler, neticede bizi cennete, Cemalullah’a götürecek bu yolda, ahde vefadan, bir ân bile dûr olmadan sürekli çalışmalıyız. Allah’ın her yerde ve her zaman hâzır ve nâzır olduğu hakikatına inanarak o Rakîb ve Müheymin’in müşahedesi altında olduğumuzu bir an olsun hatırdan çıkarmamalı, davranışlarımıza ona göre çeki-düzen vermeli ve iç âlemimizi her zaman zabt u rabt altına almalıyız.

Soru: Efendim, belki bir insan esfel'i safilindedir; fakat başkaları onu alay-ı illiyyînde görüyorlar. Bu hususta, Cenab’ı Hakkim muamelesi insanların hüsnü zanlarına göre midir?

Cenab-ı Hak, insanların hüsn-ü zanlarını bir dua kabul edebilir. Nitekim, Peygamber Efendimiz, cenazesinde kırk (hatta bir rivayette üç) salih adam bulunan bir insanın cennete gideceğim müjdelemiş, o insanların iyi şahadette bulunmalarının şefaathçi olacağı beyan buyurmuşlardır. Bununla beraber, Allah'ın rahmetine sığınma, "sadece Senin kapın var" deme çok önemlidir.

Hani bir menkıbede anlatılır: Bir zat pekçok talebe yetiştiriyor. Talebeler, bir zaman sonra ufakları açılınca bakıyorlar ki; efendi hazretleri şekavet kutbunda duruyor. Yavaş yavaş ayrılıyorlar onun yarımından, birer birer gidiyorlar. Tek bir mürid kalıyor vefa ile dopdolu. "Dine muhalif bir yanı var mı

üstadın?" diye düşünüyor; kılı kırk yararcasına dini yaşayan, mişkât-ı nübüvvet altında hareketlerim götüren bu zatta dine ters hiçbir şey görmüyor. Herkes gitse de o kalıyor hocasının yanında. Birgün Hak Dost diyor ki, "Arkadaşların neden gitti, sen neden kaldın?" Sorusunda ısrar edince vefalı talebe cevaplıyor. "Efendim, onlar, hakkınızdaki müşahedeleri ve berzahî mahiyetiniz itibariyle sizi şakî gördüklerinden yanınızdan ayrılmayı uygun buldular. Bana gelince, gözüm sizde hakikate açıldı. Size vefasızlık edemezdim." diyor. Şeyh efendi, "Evladım, ben o yazıyı kırk senedir öyle görüyorum, ama bana başka kapı gösterebilir misin ki ona gideyim..." diyor. Bu sözünden sonra o şaki yazışı silinip "said"e inkılap ediyor.

Onun için meselenin imtihan yönünü de ihmal etmemek lazım. Siz başınızı eşiğe kor beklersiniz de kırk sene hiç kabul edilmeyebilirsiniz. Bir fert namaz kılsa, oruç tutsa, binlerce ibadet ü taat yerine getirse de ancak Allah'ın rahmetiyle cennete gidebilir. O murad buyurursa, bütün insanlığı cehenneme koyar ve buna kimse bir şey diyemez; mülk O'nundur; istediği gibi tasarruf eder. O zat, bu mülahazalarla başım hiç bu eşikten kaldırmıyor, hep vefayla davranıyor. Allah bu şahsın zatında örnek alınacak bir yüksek karakteri ortaya koyuyor. Kırk sene Rabbisine el açmış, o kapıdan başka kapı bilmemiş, neticede bir vefa kahramanı olmuş, işte, bu vefa önemlidir. Bazen bir söz, bir tavır, bir davranış Hak kalında çok hora geçer.

Bilemeyiz, Erzurumluların ifadesiyle bahane tanrısı'nın, kimi ne ile affedeceğim bilemeyiz. Bize düşen şey kemal-i sadakatle O'na bağlı yaşamaktır. O'nsuz yapamayacağımızı hem vicdanımızda duymak, hem de bunu her fırsatta ifade etmektir. Geçenlerde On ikinci Nota münasebetiyle söylemiştim; Üstad da aynı şeyi ifade ediyor: "Senden başka kapı yok ki ona gidilsin." diyor.

Bu genel bir mülahazadır. İbrahim Ethem'de aynı nağmeyi seslendiriyor: "Hecertü'l-halka turran fi hevake/ Ve eytemtü'l-iyale li key erake/ Veleve katta'tenî fi'l-hubbi irben/ Lema hanne'l- fûadü ila sivake.// Tecavez an daîfin kad etake/ Ve cae

raciyen yercü nidake/ Ve in yekü ya müheyminu kad asake/ Fe lem yescüd lima'budin sivake. // İlahî abdûke'l- asi etake/ Mukırran bi'z-zünubi ve kad deake/ Fein tağfir fe ente ehlün lizake/ Fein tadrud femen yerham sivake. - Allahım, Senin uğruna her şeyi terkettim, Cemalim görmek için çoluk-çocuğu yetim bıraktım. Aşkınla beni parça parça etsen de, şu kalbim Senden başkasına meyi etmeyecektir. Eşiğine gelmiş bu dilenciye hoşgör. Hoşgör ki, o Senin davetinden ümitlenip Sana koşmuştur. Ey her şeyi bilen, her şeyden haberi olan Müheymin, kulun günahlara batmıştır, batmıştır ama Senden başkasına da secde etmemiştir, işte, asi kulun kapma geldi, günahlarım itiraf edip yalnız Sana iltica ediyor. Onu affedecek yalnızca Sensin; affetmez de kapından kovarsan. Senden başka kim var ki ona merhamet etsin." Evet, "Her ne kadar hayatım sana isyanla geçmişse de Senden başka mabuda secde etmedim" diyor, işte bu duygu, nezd-i uluhiyette hora geçen bir duygudur. Bu duyguda bir mahviyet vardır; ma'siyeti kabul vardır. Şahsı adına yaptığı en küçük inhırafları çok büyük ve mahvedici olarak görme vardır. Fakat aynı zamanda Allah'ın rahmetinin enginliğine sığınma da vardır.

VADE VEFADA TAM OLANLAR

Yiğitler, yiğit oğlu yiğitler, öyle benim gibi her gün bir kere ayrı ayrı söz vermemişlerdi. Bir kere söz vermiş sonrada verdikleri sözde sonuna kadar yürümüşlerdi. Bir kere söz vermiş, işin bu başında koridora girmiş öbür başında cennetlere ulaşmışlardı. Vade vefada tamdılar, eksiksiz idiler. Eskilerin ifadesiyle hulfül vaidleri hiç olmamıştı. Öyle anlaşıyor ki ben günde elli defa daha hoca efendilerin camide menşei neye dayanıyorsa bilemeyeceğim, tevbe istifar, tecdidi nikah, tecdidi iman yaptırdıkları gibi günde bu işi elli defada yapsam yine sokağa takılıp kalacağım, yine çarşıya takılıp kalacağım, yine pazara takılıp kalacağım, yine nefsimi takılıp kalacağım, yine bedenime takılıp kalacağım ve yine döneklik yapacağım.

TEFSİR...

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا آوُفُوا بِالْعُقُودِ

Maide/1. Ey iman edenler! Akitleri(n gereğini) yerine getiriniz...

VEFA ve İFA ise ahid ve akdin gereğini yerine getirmek, icabını tamamen icra eylemektir. Burada çoğulu muhallâ bi'l-lâm (lâm harfiyle süslenmiş yani harfi tarifli) olan , "el-ukud", istiğrak ifade eder ki, gerek Allah Teâlâ'nın kullarına gerekli kıldığı ve anlaşma yaptığı teklifleri ve dine ait hükümleri gerek kulların kendiliklerinden Allah'a karşı bağlandıkları adakları ve yeminleri, gerekse insanların kendi aralarında sahih olarak anlaştıkları emanetler, muameleler ve diğerleriyle ilgili her çeşit akidleri içine alır. Hatta harb ehli, zimmet ehli, Haricîler ve diğer insanlar ile yapılan anlaşmalar da dahildir. Şu halde bundan şu kural ortaya çıkar ki, "akidler de aslanan sıhhattir, meğer ki bozulmasına bir delil gelmiş olsun". Bunun için herhangi bir akidde söz, sıhhat davacısının, delil fesad davacısıdır. Meğerki o akidde fesadın batıl olmasından başka bir mânâ ifade etmemiş olsun. Çünkü batıl olma iddiası, akdin yokluğunu iddia ve varlığını inkâr demektir. Bunda ise delil, vücut ve sıhhat iddiasına yönelir. Çünkü emri yerine getirmek, sahih olarak mevcut olan akde yöneliktir. Akid, sabit ve aktedilmiş değilse yerine getirilecek bir şey yoktur. Ebu Bekir Râzî bu fikhî mânâ ile "Ahkâm-ı Kur'ân'da der ki: 'Akidleri yerine getirin', ukud (akidler) isminin ulaşmış olduğu bütün akidlerin yerine getirilmesini gerektirir. Şu halde herhangi bir akdin caiz olması veya fasit olmasında veya her hangi bir adağın sıhhat ve lüzumunda anlaşılamadığımız zaman ilâhî sözü ile delil getirmek sahih olur". Fakat akidler her çeşit dini sorumluluklardan daha genel olduğu ve halbuki dini teklifler içinde mendublar ve müstehapların da varlığı bilindiği için, bu "îfâ ediniz" emrinin de vücut ve nedben daha genel bir mânâyı yüklenilmesi gerekeceğinin de unutulmaması lazım gelir. Nitekim bunu Ebu's-Suud açıkça göstermiştir. Netice olarak dinin özünün, Allah ve kullarla sağlam birtakım anlaşmalar ve mukaveleler yapmak ve sahih olarak aktedilen anlaşmalar ve akidleri ifa etmek suretiyle hükmünü yerine getirmek demek olduğu bu sûrenin başında genel bir esas olarak özetlenip buyurulmuştur ki:

Ey iman etmiş olan müminler, bağlandığınız bütün akid (anlaşma)leri ifa ediniz. Yani ilk önce iman bir akiddir. Ve siz bu akid ile Allah'a karşı bir takım sözleşmeler ve akidler yaptınız, bağlandınız. Sonra kendiliğinizden veya kendi aranızda veya bütün insanlar arasında birtakım akidler daha yapar bağlanırsınız. İşte bütün bu akidleri ifa ediniz. Dinin kökü, imanın hükmü, Allah'ın emri kısaca budur..²¹⁹

NÜKTELER...

AHDE VEFA

Emirel müminin Hz. Ömer'in hilafeti zamanında, Ömer (r.a.) bazı ashopla beraber bir mecliste otururlarken, karşıdan üç kişinin geldiğı görüldü. Bu üç kişiden ikisi bir delikanlıyı birer ellerinden tutup aralarına almışlar, halifenin huzuruna çıkarmak üzere geliyorlardı. Bütün sahabelerin dikkatli bakışları arasında üç kişi Hz.Ömer'in huzuruna gelip durdular.

Halife Ömer (r.a.) :

- Söyleyin derdiniz nedir? Bu delikanlının ne suçu var da , böyle sıkıca tutup buraya getirdiniz? Diye sordu.

Delikanlının ellerinden tutan iki gençten biri konuşmaya başladı:

- Ya Emirel Müminin. Bu genç bizim babamızı öldürdü. Biz de adl-i ilahinin tatbiki için huzurunuzda geldik. Babamızın bir suçu olmadığı kanaatındayız. Çünkü babamız etrafta sevilip hatırı sayılan bir insandı. Buna ne lazım geliyorsa tatbikini sizden istiyoruz, dediler.

Hazreti peygamberimizin (a.s.m.) adalet sıfatına varis olan Hz. Ömer o gence:

- Doğru mu söylüyorlar. Eğer doğru söylüyorlarsa söyleyeceklerin nedir? Buyurdu.

Genç, kendisini getirenlerin söylediklerinin doğru olduğunu ancak hadiseyi anlatmak istediğini söyleyip müsaade aldıktan sonra konuşmaya başladı:

Ya emirel Müminin! Ben bir köylüyüm. Buraya (Medine'ye)

efendimizin kabr-i şerifini ziyarete geldim. Çünkü efendimiz: "benim kabrimi ziyaret eden beni ziyaret etmiş gibidir" buyurmaktadır. Medine civarına geldiğimde hurmalık yakınında abdest bozmam icab etti. Atımdan inip abdest tazelemek için meşgul olurken atımın bir ağacın dalından koparmakta olduğunu gördüm. Abdesti bırakıp hemen ata koştum. Lakin o anda karşıdan yaşlı bir adam bana karşı bağırarak geliyordu. Biraz yaklaştıktan sonra elindeki taşla atıma vurdu ve at düşüp öldü. Atımı çok severdim... dayanamadım, ben de onun ata vurduğu taşı alıp kendisine fırlattım. Bir de baktım ki eceli gelmiş olacak adam da öldü. Ben o anda kaçmak isteseydim kaçırdım. Fakat ben Allah ve ahiret gününe inanmış bir kimseyim. Cezam ne ise onu dünyada çekmeye razıyım. Hükm-ü ilahi ne ise tatbik edilir diyerek gayet soğuk kanlılıkla başında geçenleri anlattı.

Hız. Ömer (r.a.) gencin anlattığına göre kısas lazım geldiği ve idam edileceğini bildirdi. Genç bu hüküm karşısında gene hiç itiraz etmek şöyle dursun, bir mazeret bile beyan etmeden:

Evet! Şeriatın emri ne ise ben ona razıyım. Sizin adaletinize de hiçbir itirazım olmaz. Yalnız sizden bir ricam olacak, o da: Benim bakmakla yükümlü olduğum bir yetim var. Onun bana teslim edilen altınlarını ben bahçemde bir yere gömmüştüm. Şimdi onun yerini benden başka kimse bilmemekte, bana üç gün müsaade edin de o yetimin malını kendisine teslim edip geleyim. Belki huzr-u ilahide ma'zur olabilirim, elimde olmadığı için teslim edemedim derim ama, o yetimin dünyada bundan mahrum olmaması için kendisine teslim etmem daha iyi olur, der.

Hazreti Ömer:

Sen şu anda mahkumsun, müsaade etmemiz mümkün değildir, belki kaçarsın, dedi.

Genç kaçmayacağına dair söz verip kaçmak istese daha evvel kaçmaya teşebbüs edebileceğini söyledi ise de Halife:

Sizi salıvermemiz imkansızdır. Ancak bir kefil olursa o zaman bırakabiliriz buyurdu.

Bunun üzerine genç orada bulunan eshap üzerinde bir bir göz

gezdirdikten sonra : Ebu Zerri Giffari hazretlerini göstererek:

Bu zat bana kefil olur, dedi.

Bu sefer Hz. Ömer:

Ya Eba Zer kefilliği kabul ediyor musun? Diye sordu.

Ebu Zer (r.a.): evet kefil oluyorum. Bu çocuğun üç güne kadar dönüp teslim olacağına inanıyorum, dedi.

Genci serbest bıraktılar. Üç gün içinde gidip geri gelmek üzere müsaade istiyerek ayrıldı. Üçüncü gün olunca ölen adamın çocukları Ebu Zer Hazretlerine: "Ya Eba Zer kefil olduğun adam gelmedi. Kim olduğunu bilmediğin bir kimseye nasıl kefil oluyorsun. Adam bir kere ölümden kurtuldu, bir daha geri gelir mi?" diyerek Ebu Zer Hazretlerini sıkıştırıyorlardı.

Ebu Zer Hazretleri:

Daha üç gün dolmadı. Eğer üç gün dolar gençte geri gelmezse , şeriatın emri ne ise bana tatbik ediniz. Buyuruyor ve kefaletine sadık olduğunu söylüyordu. Ashabı Kiramı bir üzüntü kaplamıştı. Çünkü genç gelmeyecek olursa Ebu Zer Hazretleri onun yerine idam edilecekti.

Hz. Ömer:

Ya Eba Zer! Eğer vermiş olduğu zamandan sonra gelecek olsa bile zamanı gelince emri ilahiyi tatbik eder, hükmü senin üzerinde infaz ederim, buyurdu.

Bu arada bazı eshap, babası ölen gençlere diyet teklifinde bulunuyorlar, yeter ki Ebu Zer hazretleri idam edilmesin diyorlardı. Fakat onlar bunu kabul etmiyorlar, babamızın katilinin kanı akmadıkça, buradan ayrılmayız diyorlardı. Bu heyecan kasırgası içinde Medine şehri çalkalanırken bütün müminler neticeyi beklemekte idiler ki, tam bu esnada karşıdan bir adamın olanca kuvvetiyle koşarak yaklaşmakta olduğu görüldü. Bu gelen işte o adamdı. Koşarak Huzr-u Halifeye vardı:

Biraz geç kalmakla sizi belki endişelendirmiş olabilirim ama özür dilerim. Görüyorsunuz ki, havalar sıcak, yolumuz uzak, bir binek atım da yok. Ancak gelebildim. Beni mazur görün dedi.

Orada bulunanlar, hakikatten kendisinden ümit kesildiği bir sırada bir adamın koşa koşa ölüme gelmesini taaccüple karşılamışlardı. Hepsi mümin dediğin işte böyle olmalı gibi sözler söylüyorlardı.

Halkın hayret ettiğini gören delikanlı:

Mert olan sözünde durur, mümin olan ahdine vefakar olur. Ölümden kaçmakla kurtulmak mümkün mü? Be dünyada ahde vefa kalmadı sözünü söyletir miyim. Deyip hakkında alınan kararın infaz edilmesini beklediğini söyledi.

Ebu Zer (r.a.) tanımadığı bir adama nasıl olupta kefil olmayı kabul ettiği ve bu genci tanıyıp tanımadığı sorulduğunda, o da şöyle buyurdu:

Hayır, tanıımıyordum. Fakat bu hadise İslamın halifesi ve bir çok sahabe huzurunda oldu. Ben orada bu teklifi kabul etmeyim de : Alemde fazilet diye bir şey kalmamış dedirtir miyim. Buyurdu. Bunun üzerine kalblerine merhamet gelen gençler de davalarından vazgeçtiler ve kısas istemediklerini bildirdiler. Onlara kısas yerine diyet teklif edildi. Diyet beytül maldan verilecekti. Biz de devamızdan vazgeçtik. Diyetle almayacağız. Dünyada insanlık ve cömertlik kalmadı mı dedirtelim mi? Dediler ve sırf Allah rızası için davalarından vazgeçtiklerini bildirip diyet bile almayacaklarını söyleyerek helallaştılar ve ağlaştılar.

AHDİ BOZMANIN CEZASI

Cafer-i Huldi Hazretleri, Hayrun-Nessaç Hazretlerine:

- Senin mesleğin dokumacılık mıdır? Diye sordu.

Hayrun- Nessaç Hazretleri O'na :

- Hayır! Diye cevap verdi.

Hazreti Cafer:

- Öyle ise sana niçin bez dokuyucu diyorlar, diye sorunca, Hayrun- Nessaç(bez dokuyucu) hazretleri sebebini şöyle anlattı.

Ben bir zamanlar bir daha taze hurma yemeyeceğim diye Allah'a ahdetmiştim. Bir gün nefsim çok fazla taze hurma arzuladı. Gittim çarşıdan bir miktar taze hurma aldım. Bir

kenara çekilip yiyecektim. Bir tanesini yeyince karşımda bana bakan bir adam gördüm.

“Seni kaçkın seni” diyerek beni yakaladı.

Meğer adam Hayr adlı bir kölesi varmış ... beni ona benzetmiş. İnsanlar başıma üşüştiler:

Vallahi bu senin kölen Hayr’dır, dediler.

Şaşırdım kaldım. Nasıl bir belaya uğradığımı ve günahımı anladım. Ama iş işten geçmişti. O beni diğer bez dokuyan kölelerin yanına götürdü.

Ey efendisinden kaçan köle daha evvel ne yapıyorsan şimdi de onu yapacaksın. Kaçıp da kurtulacağını mı zannettin. Geç bakalım işin başına, dedi.

Ben çaresiz kalmıştım. Geçtim bez tezgahının başına başladım dokumaya... sanki kırk yıllık dokumacı gibi dokumaya başladım. Dört ay kadar orada bez dokudum. Bir gün sabah namaz vakti idi. Abdest alıp mescide girdim iki rekat namaz kıldıktan sonra:

Ya Rabbi! Bir daha **ahdimden** dönmeyeceğim. Sen beni bu işten kurtar! Diye dua ettim.

Sabahleyin Hayr adlı kölenin benzerliği benden gitti. Eski halime çevirdi Allah(c.c.) beni... asıl suretime döndüğümü gören adam, beni serbest bıraktı, memleketime geri geldim. Böylece de o beladan kurtulmuş oldum. İşte bez dokuyucu manasına , nessaç , ismi bana bu hadiseden bana kaldı. Bu isim bana Hak Teala’nın verdiği bir cezadan dolayıdır.

AHDİ YERİNE GETİRMEK, SÖZDEN DÖNMEMEK

Henüz iman bakımından olgunlaşmadığın ve yakın hali yönünden hakikate ermediğin bir zamanda bir kimseye herhangi bir şeyi vaad edersen, sakın dönme; tâ ki imanının yokluğa .gömülmesin ve yakın halin elinden gitmesin.

İmanın kalbinde kuvvetlendiği yakın halinde hakikate erdiği zaman sana manen şu hitap gelir:

- "Sen bugün bizim devletimizde kararlı ve eminsin..."

Bu hitap sana tekrar tekrar ve her tekrarında ayrı bir şekilde söylenir..

Sen artık bu hallerden sonra seçkin olursun; belki daha üstün. Varlığın Hak varlığına karışır; iraden kalmaz. Aradığın her şeyi sende bulursun... Hayrete düşecek acaiplik görmezsin. Bu hâllerin hiçbirini seni şaşırtmaz... Ne gördüğün Hakka yakınlık gözlerini kamaştırır ne de bulunduğun derece seni hayrete düşürür..

Himmetin yükseldikçe yükselir; maddi varlığın akar gider.. Dilediğini Hakka teslim edersin; yaratılmış şeylere değil, gönlünü onların sahibine verirsin. Ne dünya ne de âhiret hiçbirini arzu etmezsin.. Gönlünü Mevlâ'ya verir, kalbini ondan gayri her şeyden temizlersin. Çünkü Allah'ın rızasına kavuştun; cennetine vaad aldın; netice Hak işlerdeki manevî tecelliği anladın ve onlardan hoşlandın.. İşte., bu in'anılar ve ihsanlar imanından dolayı sana yapıyor.

Anlattığımız hallerden birine erdiğin vakit en ufak şahsi şey düşünecek olursan öteye geçemezsin; düşünmezsen bir evvelki halin daha ilerisine, daha üstün ve güzeline kavuşursun... Evvelkinden hoşlanmaz öbürüne koşarsın.. Sana bütün ilim ve anlayış kapısı açılır, bu sayede içinden çıkılmayacak en ince meseleleri çözers'in... O meselelerdeki hikmet kapılarım açar, saklı iyilikleri meydana çıkarırsın...²²⁰

İNSANIN ARKADAŞLARI

İnsanın üç önemli arkadaşı vardır. Bunlardan birisi vefalı, ikisi vefasızdır. Bu üç arkadaştan biri; mal mülk, diğeri; yakınları ve dostları, üçüncüsü ise; yaptığı hayırlı işlerdir.

İnsan Ölünce malı onu terk eder. Uzun bir seferin yolcusu olan insan, ne yazık gideceği yer için hazırlaması gereken erzakını yolda bırakmış olur. Ardından gönderecek ancak hayırlı nesiller ve hasenatıdır.

Dostları mezarın başına kadar gelir. O ağır hediyeği sahibine gönderdikten sonra hicranla el sallar ve bırakır giderler. Bu ayrılığı çoktan kabullenmişlerdir veya kabul etmek zorundadırlar.

Vefalı dostu insanı yalnız bırakmaz, insandan ayrılmayan, onun ebedî azık olarak hazırladığı ibadetleri, hak yolunda çektiği çileler, katlandığı sıkıntılar, üzerine bulaşan tozlardır. Mezarı aşan, sıratla onunla yürüyen, ebedî saadet olarak karşısına çıkan buradan götürdüğü o şeyler ve ikram-ı ilahîdir.²²¹

BİR VEFA

Şems-i Tebrizî, Allah dostları ile sohbet ediyor, esrarlı şeyler söylüyordu. Buyurdu ki:

- Eğer bir adam, ömründe bir defa bize Hak yolunda vefa gösterse, sonra ondan bin cefa gelse, *biz* onun o bir defalık vefasına bakar, cefasına hiç bakmayız. Çünkü asıl olan Hak için yapılan vefadır. O vefanın hakkını bilen, cefaya bakmaz.

Allah vefalıların en vefalısidir. Onun yolundaki bir vefa, Onun hatırına olduğu için, binlerce vefasızlığa galiptir. Onun hatırı her şeyin ötesindedir de ondan...

Şems, bir vefayı o kadar cefaya tercih ederse, Allah (c.c), Onun yolunda, Onun hatırına gösterilen vefaya kim bilir nasıl mukabele edecek, onunla ne hataları temizleyecektir. Yeter ki insan bir defacık olsun o vefayı bütün samimiyetiyle yakalayabilsin. "*Bir an-ı seyyale vücud-ı enver, binlerce saat vücud-ı ebter'e müreccahtır.*" Nura boyanmış bir an, birlerce saatlik karanlığa tercih edilir. Meyveleri, neticeleri çok faklıdır.²²²

PARTAL KUNDURALARIN BEDELİ

Şu felekte kimde var ise vefa Eksik olmaz ana ahhâb-ı safa
(Zarifi)

Rumeli'nin Dalmaçya bölgesinde, Ermeni bir beyin yanında yamaklık eden 10-12 yaşlarında Joseph Maskoviç isminde bir çocuk, zemherinin en fırtınalı günlerinde, buzlar üzerinde yalın ayak, düşe kalka eve su taşımakta iken komşulardan fakir ve dul bir kadıncağız çocuğun bu haline üzülp kocasından yadigar bir çift partial kundurayı zavallının buz kesmiş ayaklarına giydirmişti.

Aradan çok uzun yıllar geçti. Bu arada Osmanlılar adım adım

Balkanlarda ilerleyip o yerleri fethetmiş; kadın da İslamiyet ile tanışarak hidayete ermişti.

Günlerden bir gün, iyiden iyiye yaşlanmış olan kadıncağızın kapısı çalınip önüne bir torba bırakıldı. Torbayı açan ihtiyar eller, vaktiyle kocasının olan o bir çift partial kunduraya dokununca hâtıraları canlandı, gözleri nemlendi ve kıpırdayamaz oldu.

Kadıncağız, neden sonra baktı ki bu eski ayakkabıların her ikisinin de içleri altın dolu. Eski hasırının üzerine dökülen altınları toplayayım derken gözleri küçük bir kağıt parçasına ilişti. Merak ve heyecanla kasaba imamına seyirten ihtiyarcığın okuttuğu kağıtta şu sınısıcak ifadeler yer alıyordu:

-Anacığım! Buzdan donmuş çıplak ayaklarına bu kunduraları giydirdiğın çocuk, sana borcunu ödemeye çalışıyor...

Bu yazının, koca Osmanlı Devleti'nin kaptan-ı deryası Hanya Fatihî Silahtar Yusuf Paşa'nın divitinden döküldüğünü o gün hiç kimsecikler anlamayacaktı. Ta ki Osmanlı arşivlerinde söz konusu altınların muhasebesini tutan belge ortaya çıkana kadar...²²³

BİR VEFA ÂBİDESİ

Mithat Cemal Kuntay'ın şu hâtırası, "insan" Mehmet Akif'i, onun vefa ve merhamet hislerinin nasıl zirveleştüğünü en iyi şekilde ortaya koyması ve bugünün İnsanına rehber olması bakımından oldukça ibretâmizdir.

Balkan Harbi başlarken Mehmet Akif Bey yegane geçim¹ yolu olan resmî memuriyetinden istifa etti. Kirada oturduğu evine bir cuma günü gittim. Beş çocuğundan başka dört çocuğu daha vardı.

- Bunlar kim, dedim.
- Çocuklarım, dedi.
- Bir hafta içinde fazladan dört çocuk sahibi olmakta tuhafılık var, dedim. Bunun üzerine işin aslını anlattı.

Baytar mektebindeyken bir arkadaşıyla anlaşmışlar. Kim Önce ölürse, ölenin çocuklarına arkada kalan bakacak. Arkadaşı

vefat etmiş. Akif Bey de anlaşımanın gereğini yerine getirmişti.

Evet, Mehmet Akif'in "arkadaşım" dediği, baytar mektebinde birlikte okudukları İslimyeli Hasan Tahsin Beydir. Hasan Bey, Edirne baytar müfettişi olarak bulunduğu sırada, 1912 yılında vefat edince Akif -her zaman olduğu gibi- sözünde durarak, merhumun çocuklarının bakımını üzerine almıştır.²²⁴

TEVHİD İNANCINA GÖSTERİLEN VEFA

Arabın meşhur şairi **Ferazdak**, Hicri (l 10)'da Kûfe'de vefat ettiğinde, geride değerli şiirlerini topladığı bir de divan bırakmıştı.

Aradan (1300) sene geçmesine rağmen edebiyat kitaplarında ismini hâlâ yazdıran **Ferazdak**, bir çok şair gibi biraz rindmeşreb, biraz da dobra bir insandı. Yeri gelince Ehl-i Beyti âteşin şiirleriyle çekinmeden müdafaa eder, hapse girme cezası görse de fikirlerinden vazgeçmezdi.

İyi geçinemediği karısı Nevvar'ı nihayet boşayan Ferazdak, sonra çok pişmanlık duymuş, bu yüzden öldüğünde Nevvar'ın cenazesine büyük veli **Hasan Basri** ile birlikte iştirak etmişti.

Bu sırada Ferazdak koluna girdiği Hasan Basri'ye şöyle dedi:

— **Bu halk, ikimizi kolkola görünce biliyor musun ne derler?**

— Ne derler?

— **Derler ki, "Kûfe'nin en hayırlısı ile en şerlisi birleşti bu cenazede!"**

Hasan Basri mütevazi bir Veli:

— **Ben Kûfe'nin en hayırlısı değilim, sen de en şerlisi olamazsın. İkimiz için de mühim olan, şu mezara ne götürüyoruz, onu düşünmektir. Halkın sözüne boşver sen.**

Bu defa Ferazdak kusurunu itiraf eder:

— **Vallahi benim buraya getirecek bir amelim yoktur. Baştan aşağıya kusurla doluyum. Sadece bir ümidim var,**

o da altmış yaşına gelinceye kadar saçımı-sakalımı tevhid inancı içinde ağartmış olmamdır.

Ömür boyu bir an olsun İslâm inancından zaafa düşmedim.

Aradan zaman geçer, Ferazdak da vefat eder. Bir dostu onu rüyasında görünce sorar:

— Halin nedir?

— Hasan Basri'ye mezarlıkta kusurumu itiraf ettiğimin faydasını gördüm. Saçımı-sakalımı Müslüman olarak ağartmış olmam beni himaye etti.

Ferazdak, tandıra düşüp de alaca-bulaca yanmış kediye derler. Şaire bu ismin verilmesine sebep, yüzünde çiçek hastalığından meydana gelmiş alaca-bulaca çukurlardı. Bakanlar, çirkinliğini çok açık şekilde görürlerdi. Ama onun bu görünüşü, adının asırlarca ilim âleminde söylenmesine mani olmamıştı. Demek kafanın dışı değil, içi mühimdi. Ferazdak bunu iyi bilmiş, asla küçüklük duygusuna kapılmamıştı. Üstün şiirleriyle kendini ilim mahfillerinde kabul ettirmişti.²²⁵

İŞTE İNSAN BUDUR!

Hayat sakın deniz gibi devam etmiyor. Bazan musibet dalgalan, sıkıntı fırtınaları arka arkaya diziliyor, imtihan oluyor, ikaz ediliyoruz.

Ayette de Rabbimiz böyle buyuruyor:

— İnsanlar iman ettik demekle bırakılacaklar, imtihan olmayacaklar mı sanıyorlar?..

Bazan biz de öyle gaflete dalıyor, imtihan olacağımızı pek aklımıza getirmiyoruz. Ama bu dalgınlık, bu gaflet çok sürmüyor, hemen bir imtihan geliyor peşinden...

Ya bir hastalık, ya bir musibet, ya da bir iş güç zorluğu bizi sıkıştırmaya başlıyor.

Böylesi sıkıntılı devrelerde 'Bu da geçer yahu' diyerek sabretmeyi esas alanlar, elbette imtihanı kazanıyor, sonunu zaferle tamamlıyorlar...

Ama paniğe kapılanlar, eyvah şimdi ne olacak? diyenler bir hayli telaş ve heyecan içine giriyorlar...

Okuyucumun yaptığı gibi. Hemen adaklar adamaya başlıyorlar.

— **Bundan kurtulursam filan yerde bir koyun kesip Allah için fakir fukaraya dağıtacağım,** diyerek vaatlerde bulunuyorlar.

Sonra, Rabbimiz merhamet ediyor, sağ salim musibetten sıyrılıyorlar. Sıra-geliyor adağım yerine getirmeye...

Bu defa da şeytan başlıyor vesvese vermeye:

— **Adadığın kurbanı kesmesen ne olur ki? Allah (C.C.)'in senin kurbanına ihtiyaçı mı var sanki?**

şeytan bu ya, vazifesini her fırsatta yapacak, bulduğu menfezden hemen girmeye ęalıřacak..

İnsanların, sıkışınca her fedakarlığı göze alıp kurtulunca da vazgeçmeleri neye benziyor biliyor musunuz?

Arab'ın biri hurmanın tâ tepesine kadar ęık mış, hurma salkımını torbaya koyarak aşağıya sarkıtmış, hurmayı kurtarmış. Ama bir de bak mış ki aşağısı pek uzak. şayet bir dűřse paramparça olacak. Başlamış adak adamaya

— **Ya Rabbi, buradan sağ salim inersem bir deve kurban edeceğim. Beni sağ salim indir...**

Titreye titreye inerken bak mış ki, tehlike azaldı. Yer yakınlaşıyor. Fikrini değiştirmiş:

— **Ta Rabbi, demiş, bir deve büyük olur. Bir koğ kurban edeyim.**

Biraz daha inivermiş aşağıya. Bak mış ki tehlike daha da azaldı. Bu defa da fikrini değiştirmiş.

Ya Rabbi, bir koğ da büyük olur. Bu kuzu kurban edeyim.

Biraz daha aşağıya inince bak mış ki, tehlike büsbütün azaldı. Bu defa ne yap mış biliyor musun?

— **Ya Rabbi, demiş. Kurban m urban ma fiş!..** Atmış kendini aşağıya...

İnsan budur işte. Sıkışınca başka, kurtulunca da bir başka.

Bir âyet-i kerime insanın bu halini daha çarpıcı şekilde *nazara* veriyor:

— **Bindiğiniz geminiz batsa, bir tahta parçasına tutunup batmak üzere olduğunuz sırada ümid ettiğiniz bütün sebepler yok olur. Can-ı gönülden Allah diye feryad edersiniz... Herşeyi vaad eder, her iyiliği yapmaya niyet edersiniz... Ne zaman Allah (C.C.) size sebepler halkeder, karaya çıkarsınız. Ondan sonra yavaş yavaş verdiğiniz sözü unuttur, tekrar eski gafletinize dalar, yine Hak'dan yüz çevirirsiniz. İşte insan böyle unutkandır, küfran-ı nimettedir.**

Evet, evet insan böyledir. Tehlikeyle, musibetle yüz yüze gelince hemen Allah'a yüzünü çevirir, söz verir, va-adde bulunur. Ama tehlike geçip de işi yine yoluna girmeye başlayınca tıpkı Arab'ın yaptığı gibi:

— **Kurban murban ma fiş!** der, sözlerini de vaadlerini de unuttur. Yine eski gafletine, ihmal ve tembelliğine dalıp gider. Hey gidi gafil insan hey! İnşallah siz böyle değilsiniz...²²⁶

ARKADAŞ UĞRUNA HAYATINI FEDA ETTİ

-Müminler arasındaki kardeşlik ve vefanın en canlı safhaları Asr-ı Saadette sergilenmiştir. İnsanlığın bir daha erişemeyeceği en cihandeğer allın sayfaları gözler önüne sermişlerdir. İşar hasleti denilen bu sıfatı Kur'ân dahi Övmüştür: "Kendileri zaruret içinde bulunanlar bile, onları kendilerine tercih ederler " (Haşr Süresi, 9.)

Kur'ân tefsirinde. "Kardeşlerinizin nefislerini nefsinize, şerefte, makamda, teveccühle, hattâ menfaat-i maddiye gibi nefsin hoşuna giden şeylerde tercih ediniz" şeklin-de izahı bulunan bu hakikat tarihimizin her devrinde yaşanmış, canlı Örnekleri verilmiştir.

İslâm sancağını Asya'nın içlerinde dalgalandıran Babürlüler

devri de bu gibi vefa ve fedakârlık numuneleriyle...

On altıncı asrın başlarında bugünkü Hindistan-Pakistan bölgelerinde hüküm sürmüş olan Babür Şah ve torunları İslam-Türk tarihine pek çok hizmette bulunmuşlardır.

O devrin meşhur ve kıymetli kumandanlarından Bayram Han, birçok muharebelerde kahramanlıklar göstermişti. Afganlılarla yaptığı savaşlarda da büyük başarılar elde etmiş, fakat bir seferinde esir düşmüştü.

Afgan kumandanı önceleri Bayram Hanı anlayışlı davranmış, iyi muamelede bulunmuştu. Hattâ üstün kahramanlığına saygısından dolayı serbest bırakmayı bile düşünmüştü. Lâkin Bayram Han bir seferinde tedbirsiz davranıp Afganlılar aleyhinde tasarladığı bir planını ağızından kaçırdı. Bundan sonra kendisine tatbik edilen muamele tamamen değişti. Serbest bırakılacağı yerde, idamına karar verildi.

Hakkında verilen hükmü sezen Bayram Han, bir fırsatını buldu ve silâh arkadaşı Kasım Beyle plan hazırlayarak kaçtı. Kaçtıkları haber alınır alınmaz peşlerine düşüldü. Fazla uzaklaşmalarına meydan vermeden. Afgan askerleri tarafından yakalandılar.

Onları yakalamak için vazifelendirilen askerler, aldıkları emir icabı Bayram Hanı öldüreceklerdi. Fakat Bayram Hanla Kasım Beyi birbirinden ayırt edemiyorlardı. Biraz daha cüsseli olan Kasım Beyi Bayram Han sandılar, onu öldürmek için hazırlanmaya koyuldular.

Vaziyeti fark eden Bayram Han, canının kurtulması pahasına da olsa. arkadaşının kendisi yerine öldürülmesine razı olmadı. His dünyası allak bullak oldu. Kendini toparladı ve birlik kumandanına seslendi:

"Yanılıyorsunuz, Bayram Han o değil, benim. Onu benim yerime öldürmeyin!"

Kasım bey haline razı görünüyordu. Hiç itiraz etmeden idam kararını kabule hazırды. Fakat Bayram Handan böyle bir çıkış duyunca reddetti. Babürlerin kahraman bir kumandanı olan

Bayram Hanın öldürölmesini istemiyordu. Onu memleketi için daha lüzumlu ve faydalı görüyordu. İsar hasletini bütün vücudunun zerrelere nakşeden Kasım Bey gayet soğukkanlıydı. İleri atıldı. Eliyle Bayram Hanı göstererek "Şu sadık hizmetkarıma bakın" dedi. "Beni kurtarmak için kendisini yerime koymaya çalışıyor. Hayatını benim uğrına tehlikeye atıyor. Birlik komutanına dönerek şunları söyledi.

-“Sizden rica ediyorum, onu serbest bırakın, gitsin. İtiraf ediyorum: Bayram Han benim, o değil...”

Birlik kumandanı, Kasım Beyin telaşlanmadan, sakın bir şekilde kesin olarak söylediklerine inandı ve asıl Bayram Hanı serbest bıraktı. Çok korktukları ve kısa zaman sonra tekrar karşlarına çıkacak olan büyük kumandan elini kolunu sallayarak uzaklaşırken, fedakar Kasım Bey idam ediliyor, bir vefa timsali daha tarih sayfasına geçiyordu.

KÖYLÜNÜN ŞEHİRLİ DOSTUNU KÖYE DAVET ETMESİ

Köylünün birinin bir şehirliyle ahablığı vardı. Köylü şehire indiğinde şehirli dostunun evine gider kurulur, aylarca yer içer, şehirlinin dükkânına gider ihtiyaçlarını temin ederdi.

Köyüne dönerken şehirli dostu bütün ihtiyaçlarını temin eder ondan para pul almazdı. Köylü her şehire gelişinde şehirli dostunu köye davet eder:

"Sevgili dostum, sen hiç gezmeye gitmez, şehirden dışarıya çıkmaz mısın. Allah aşkına bütün aileni, çoluk çocuğunu, akrabalarını alıp köye gel şimdi bahar, tam da gül mevsimi, köyde her yer güllük gülistanlık, her yer cennet gibi. Eğer şimdi gelmezsen bari yazın meyve, sebze zamanı gel bana misafir ol aylarca sana ve ailene hizmet ederek mutlu olayım." derdi.

Şehirli onu başından savmak için geleceğini vadetti. Bugün, yarın derken aradan sekiz yıl geçti. Köylü her yıl:

"A efendim ne zaman geleceksin bu yıl da kış geldi çattı." Deyince Şehirli dostu bir bahane bulur:

"Bu yıl felan yerden misafir geldi, filan iş çıktı geledim, seneye gelirim." diye başından savmaya çalışırdı.

Bunu duyan köylü üzölür, yakınır, yalvarırdı:

"Ey sevgili dost, ailem, çocuklarım seni bekliyor, hasretle yollarını gözlüyor, bizi daha fazla bekletme ne olur."

Aradan aylar yıllar geldi geçti. Köylü şehire gelip aylarca kalma alışkanlığını sürdürdüğü gibi şehirliyi köyüne davet etmeyi de sürdürdü.

Köylünün bu samimi ısrarı üzerine şehirlinin hanımı, çocukları:

"Senin köylüye bu kadar hakkın, bu kadar emeğin geçti. Adam bizi davet edip duruyor, artık bir de biz gidip onda misafir olalım." demeye başladılar.

Bunun üzerine şehirli de köye gitmeye karar verdi. Hazırlıklar tamamlandı. Şehirli ailesiyle birlikte köye doğru yola çıktı.

Köyün yolunu bilmediklerinden aylarca oradan oraya dolaştılar, günlerce yollarda perişan oldular.

Uzun ve yorucu bir yolculuktan sonra şehirli, dostunun köyüne varıp kapısına geldi. Bir anda bütün yorgunluklarını, perişanlıklarını unuttular. Nihayet köye gelmiş, menzile ermişlerdi. Köylü dostları şimdi bin bir ikramla onlara çektiklerini unutturacak ikram ve hizmetlerde bulunacaktı. Fakat hayret köylü dost onlarla hiç mi hiç ilgilenmiyordu.

Şehirli köylünün kapısına varıp:

"Sevgili dostum benî davet edip duruyordun. işte geldim." dedi. Köylü sanki hayatında ilk defa şehirliyi görüyordu.

"Sen kimsin, seni tanımıyorum." deyince şehirli:

"Nasıl olur yıllarca her şehre gelişinde evimde misafir kaldın, aylarca sana hizmet ettim beni nasıl tanımazsın' diyecek olduğunda köylü:

"Ben Allah aşkıyla öylesine kendimden geçmişim ki hiçbir şeyin farkında olmadığım gibi, senin de kim olduğunu bilmiyorum, seni tanımıyorum." dedi.

Şehirli perişan bir vaziyette ailesinin yanına döndü günlerce yürümüş, yollarda perişan olmuşlardı. Adım atacak hâlleri

yoktu. Uzun zaman köylü dostunun kendilerini tanımasını ve içeri almasını aç susuz beklediler, fakat nafile aradan beş gün geçti gündüzleri sıcaktan kavrulup geceleri soğukta titrediler. Beşinci gece şiddetli bir yağmur başladı. Artık bıçak kemiğe dayanmıştı. Şehirli köylünün kapısına vararak yumruklamaya başladı.

Köylü, uzun bir bekleyişten sonra nihayet bin bir nazla kapıyı açtı: "Kimsin, ne istiyorsun, ne var?" deyince Şehirli:

"Bütün yaptıklarım sana helâl olsun istersen beni öldür, yalnız bu karanlık ve yağışlı gecede bize sığınacak bir yer ver." dedi.

Köylü: "Orada bağcının gece eline yayını alarak kurtlan beklediği bir kulübe var, eğer yayı eline alıp kurtlan beklemeyi göze alırsan, bu hayvanlarımı beklersen, orayı size veririm, orada kalın yoksa istediğin yere gidebilirsin." dedi.

Şehirli seve seve bunu kabul etti. "Aman o kulübeyi göster ne olur, sabaha kadar gözümü kırpmadan bekler, eğer kurt gelirse onu okla vururum, bundan başka da ne istersen yaparım yeter kî bu karanlık gecede bizi bu şiddetli yağmurun altında bırakma." dedi.

Şehirlinin ailesi o küçücük kulübeye sığındı, bu daracık yerde âdeta üst üsteydiler, gecenin karanlığı, yağan yağmur, onları perişan etmişti.

Şehirli etine okunu yayını alıp kurt beklemeye başladı. "Eğer kurt gelir de ben görmeden bir zarar verirse köylü saçımı sakalımı yolar." diye düşünüyor, gözlerini dört açıyor, her tarafı dolaşıyordu. Derken karanlığın arasında bir kıpırdanma fark edince, kurdun geldiğini sanıp oku fırlattı. Kurdu vurdu. Kurt tepeden yuvarlanırken yellendi.

Bunun üzerine köylü yatağından fırlayıp geldi. Bağırp çağırmaya başladı:

"Bre ahmak sen ne yaptın benim sıpamı vurdun!.." dedi. Şehirli şaşırdı:

"Aman efenim ne sıpası, hayvanlara zarar vermesin diye

kurdu vurdum." Köylü iyice kızdı:

"Ben tanımaz mıyım, benim sıpamı vurdun!" Şehirli iyice şaşırmıştı:

"Bu karanlık ve yağmurlu gecede bunu naşı! anladınız, sıpayı kurttan nasıl ayırt edip tanıdınız." dedi. Köylü:

"Sıpayı yellenmesinden tanıdım." deyince şehirlinin kanı beynine sıçradı köylünün yakasına yapıştı:

"Bre ahmak, bre sersem sahtekâr. Hani Allah'ın (c.c.) aşkından kendinden geçmiştin. Hiçbir şeyin farkında değildin. Gece yansı bu zifiri karanlıkta bir eşek sıpasını yellenmesinden tanıyorsun da, gündüz ortası kırk yıllık dostunu tanıımıyorsun. Masken düştü sahtekârlığın ortaya çıktı. Sıpanın yellenmesi seni rüsva etti, gerçek yüzünü ortaya çıkardı. İşte, Allah (c.c.) insanı böyle rezil eder." dedi.²²⁷

ŞİİR...

VEFÂYA ELVEDÂ

Artık vefâya eyledik vedâ
Sızlıyor içim herşeyden cüdâ,
Her çehrede yalancı bir edâ.

Bir zamanlar canlı ve kıvraktık,
Çaylar gibi sonsuzluğa aktık
Her tarafda bir meş'ale yaktık.

Biz neş'eliyken herkes de şendi,
Ruhlara bir uğursuzluk sindi,
Sanki üstümüze belâ indi.

Kalmadı eski günlerin tadı
Bilinmez nedir Hakk'ın murâdı,
Her yanı bir belirsizlik sardı.²²⁸